

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ: Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Βενετία Κωττάκη*

Περίληψη

Η παρούσα βιβλιογραφική μελέτη στοχεύει στο να διερευνήσει τη στάση των Βρετανών επαγγελματιών συμβούλων ως προς το απόρρητο και την πρόληψη της αυτοκτονίας ενός πελάτη. Η μελέτη υποστηρίζει ότι η στάση των συμβούλων απέναντι στην τήρηση της αρχής του απορρήτου και στη λήψη μέτρων για την πρόληψη της αυτοκτονίας ενός πελάτη, επηρεάζεται από τις προσωπικές αξίες των συμβούλων, τον κώδικα ηθικής του επαγγέλματος, τη νομοθεσία, τη θρησκεία και τον πολιτισμό. Το άρθρο καλύπτει, συνοπτικά, θέματα, όπως απόψεις σχετικά με την αξία της ζωής, την αρχή του απορρήτου στη συμβουλευτική, τη σχετική νομοθεσία και τη στάση της Βρετανικής Ένωσης Συμβούλων και Ψυχοθεραπευτών, τις προσωπικές αξίες και αντιδράσεις των συμβούλων απέναντι στην απειλή της αυτοκτονίας, την ευθύνη των συμβούλων απέναντι στον πελάτη, την αξιολόγηση των παραγόντων “υψηλού κινδύνου” για αυτοκτονία, και τέλος τη σχέση θρησκείας, πολιτισμού και αυτοκτονίας.⁽¹⁾

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

Είναι ευρέως διαδεδομένη η άποψη ότι η ζωή είναι πολύτιμη και πρέπει να προστατεύεται. Ωστόσο αυτή η άποψη συγκρούεται με τις βασικές αρχές της συμβουλευτικής στην περίπτωση αυτοκτονίας, με τη έννοια του δικαιώματος του πελάτη για αυτο-προσδιορισμό, αυτονομία και επιλογή διάθεσης του εαυτού του σύμφωνα με τη θέληση του (Boden, 2004, cited in Tricke and Morrisson, 2004).

---

* Κοινωνική λειτουργός - ψυχολόγος, MSc στη Συμβουλευτική.

(1) Σχετικοί με το θέμα ορισμοί που αναφέρονται με αλφαβητική σειρά είναι:

Απειλούμενη αυτοκτονία (threatened suicide): Ο όρος «απειλούμενη αυτοκτονία» αναφέρεται στην πράξη ενός ατόμου το οποίο λέει σε κάποιον άλλο ή άλλα άτομα ότι προτίθεται να θέσει τέρμα στη ζωή του ενώ δεν έχει την πρόθεση να κάνει κάτι τέτοιο. Ορισμένες φορές ωστόσο, απειλές αυτοκτονίας μπορεί να προαναγγέλλουν αυτοκτονική πράξη (Fairbairn, 1995, p45).

Απόπειρα αυτοκτονίας (attempted suicide or parasuicide) είναι «η σκόπιμη και απειλητική για τη ζωή πρόκληση βλάβης στον εαυτό η οποία μπορεί να είναι είτε γνήσια αποτυχία του ατόμου στο να διαπράξει αυτοκτονία είτε “κραυγή για βοήθεια”» (Feltham and Dryden, 1993, p185).

Απόρρητο (confidentiality) “είναι η κατανόηση ότι το γεγονός και το περιεχόμενο της συμβουλευτικής είναι ιδιωτικό και περιορίζεται στα όρια της σχέσης συμβούλου-πελάτη” (Feltham and Dryden, 1993, p35).

Αυτοκτονία (suicide) είναι η πράξη του «σκοτώνω τον εαυτό μου» (Feltham and Dryden, 1993, p185).

Ο Fairbairn (1995) υποστηρίζει ότι οι απόψεις των ανθρώπων ως προς την αυτοκτονία επηρεάζονται ιδιαίτερα από τη θρησκεία και τον πολιτισμό τους και αναφέρει ότι υπάρχουν δύο κύριες απόψεις απέναντι στην αυτοκτονία: η φιλελεύθερη και η συντηρητική.

Η φιλελεύθερη άποψη υποστηρίζει ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα ν' αποφασίζει και να επιλέγει το εάν θέλει να ζήσει ή να πεθάνει και κανένας δεν έχει το δικαίωμα να παρέμβει για να σώσει τη ζωή του άλλου.

Η συντηρητική άποψη υποστηρίζει ότι:

- (α) Το άτομο που θέλει να πεθάνει πρέπει να είναι παράλογο εξαιτίας αυτής του της επιθυμίας.
- (β) Η αυτοκτονία είναι λάθος και οι άνθρωποι έχουν την υποχρέωση να την παρεμποδίσουν.

Το απόρρητο στην συμβουλευτική

Καθώς η αυτοκτονία προκαλεί αυτή καθεαυτή την αξία της ζωής, δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στους συμβούλους αναφορικά με τη βασική αρχή του απορρήτου. Πρέπει να παραβιάσουν το απόρρητο και να σώσουν τη ζωή του πελάτη σεβόμενοι την αξία της ζωής, ή όχι, σεβόμενοι το δικαίωμα του πελάτη για αυτο-προσδιορισμό;

Το απόρρητο είναι βασική αρχή της συμβουλευτικής και θεωρείται ζωτικής σημασίας στη θεραπευτική σχέση. Σύμφωνα με τον Corey (1996) το απόρρητο συμβάλλει στη δημιουργία μιας *ειλικρινούς σχέσης στα πλαίσια της οποίας ο πελάτης αισθάνεται ασφαλής ν' αποκαλύψει τον εαυτό του*. Ωστόσο το απόρρητο δεν μπορεί να είναι απόλυτο και είναι ευθύνη του συμβούλου να προσδιορίσει τον βαθμό του απορρήτου που μπορεί ο ίδιος να παρέχει στους πελάτες του. Ορισμένες από τις περιπτώσεις στις οποίες ο σύμβουλος οφείλει να παραβιάσει το απόρρητο είναι:

1. Όταν η δουλειά του είναι υπό επίβλεψη (supervision).
2. Όταν ο πελάτης του αποκαλύπτει σοβαρή πρόθεση να βλάψει τον εαυτό του και ιδιαίτερα στην περίπτωση που δεν είναι ικανός ν' αναλάβει την ευθύνη της πράξης του λόγω διαταραγμένης ψυχικής υγείας ή νεαρής ηλικίας (Fairbairn, 1995).
3. Όταν ο πελάτης του αποκαλύπτει πρόθεση να βλάψει άλλους και ιδιαίτερα παιδιά και ηλικιωμένους (Corey, 1996).
4. Όταν η σκέψη του πελάτη σχετικά με την αυτοκτονία και το τι αυτή συνεπάγεται στηρίζεται σε λανθασμένη ή ανεπαρκή πληροφόρησή του (Fairbairn, 1995).

Ο Francis (1999) προτείνει ορισμένες πρόσθετες περιπτώσεις στις οποίες το απόρρητο πρέπει να παραβιάζεται:

Αυτοκτονικοί ιδεασμοί (suicidal ideations) είναι οι «σκέψεις του ατόμου ότι θέλει να πεθάνει οι οποίες πρέπει να διερευνώνται με τη δέουσα προσοχή αν και δεν σηματοδοτούν πάντα αυτοκτονικές προθέσεις» (Feltham and Dryden, 1993, p185-6).

Πρόκληση βλάβης στον εαυτό (self-harm) «είναι η πράξη βίας προς τον εαυτό, συνήθως σωματικού χαρακτήρα» (Feltham and Dryden, 1993, p172).

1. Ο πελάτης είναι σε κίνδυνο να βλάψει τον εαυτό του, το αναγνωρίζει και συμφωνεί στο ν' αποκαλυφθεί η πρόθεση του ν' αυτοκτονήσει.
2. Ο πελάτης αποκαλύπτει ότι σκοπεύει να διαπράξει έγκλημα.
3. Δικαστήριο ζητά την αποκάλυψη πληροφοριών σχετικά με τον πελάτη.
4. Υπάρχουν σημαντικοί κοινωνικοί λόγοι για τους οποίους απαιτείται η αποκάλυψη πληροφοριών για τον πελάτη.

Σύμφωνα με τον Corey (1996) τα δικαιώματα του πελάτη σχετικά με την αρχή του απορρήτου είναι τα εξής:

1. Ο πελάτης έχει το δικαίωμα να γνωρίζει σχετικά με τα όρια του απορρήτου εκ των προτέρων, ώστε να μπορεί ν' αποφασίσει συνειδητά για τον εάν επιθυμεί ή όχι να εμπλακεί στη θεραπευτική συμβουλευτική σχέση.
2. Ο πελάτης έχει το δικαίωμα να γνωρίζει σχετικά με τις πράξεις του συμβούλου στην περίπτωση που ο σύμβουλος είναι υποχρεωμένος ν' αποκαλύψει προθέσεις ή συμπεριφορές του πελάτη.

Ο Peter Jenkins, senior λέκτορας στη Συμβουλευτική (2002), συμφωνεί με τους Corey και Francis, επιβεβαιώνοντας ότι υποθέσεις αυτοκτονίας πελατών δημιουργούν σημαντικά προβλήματα στην πρακτική των συμβούλων ως προς το απόρρητο και υποστηρίζει σθεναρά την εκ των προτέρων ενημέρωση του πελάτη για τα όρια του απορρήτου.

Το απόρρητο στη Βρετανική νομοθεσία και η στάση της Βρετανικής Ένωσης Συμβούλων και Ψυχοθεραπευτών

Ο Bond (2000) υποστηρίζει ότι οι σύμβουλοι οφείλουν να είναι ενήμεροι της νομοθεσίας σχετικά με την τήρηση του απορρήτου ώστε να είναι σε θέση να προστατεύουν τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους, ν' αποφεύγουν νομικές κυρώσεις και να διατηρούν την καλή επαγγελματική τους φήμη. Επίσης ο Bond (2000) αναφέρει ότι αν και η πράξη της αυτοκτονίας δεν θεωρείται πια έγκλημα, είναι παράνομο το να βοηθήσει κάποιος άλλο άτομο να διαπράξει αυτοκτονία σύμφωνα με το νόμο (Suicide Act 1961).

Ορισμένες από τις μεθόδους που προτείνεται ν' ακολουθούν οι σύμβουλοι στην πρακτική τους με έναν αυτοκτονικό πελάτη, ώστε ν' αποφύγουν την πιθανή κατηγορία παραμέλησης του, είναι οι ακόλουθες:

1. Να ενημερώσουν τον πελάτη με σαφήνεια σχετικά με τα όρια του απορρήτου, από την πρώτη κιόλας συνάντησή τους, περιλαμβάνοντας το στην ατζέντα του αρχικού συμβολαίου εργασίας τους (Bond, 2000, Sills, 1997).
2. Να κάνουν μια προσεκτική αξιολόγηση των παραγόντων υψηλού κινδύνου για αυτοκτονία του πελάτη (Bond, 2000).
3. Να μοιραστούν την ευθύνη της υπόθεσης του πελάτη με τον επιβλέποντα-επόπτη και τους συναδέλφους τους, αποκαλύπτοντας ωστόσο αποκλειστικά και μόνο τις πληροφορίες που είναι απολύτως απαραίτητο αυτοί να γνωρίζουν (Harbour, 2001, cited in Cordess, 2001).
4. Να κρατούν αποδείξεις της δουλειάς που έχουν κάνει με τον συγκεκριμένο πελάτη καθώς και των μέτρων που έχουν πάρει δουλεύοντας με αυτόν, σε περίπτωση που χρειαστεί να υποστηρίξουν τις αποφάσεις και ενέργειες τους στο δικαστήριο (Bond, 2000).

5. Να πάρουν γραπτή συναίνεση του πελάτη στο ν' αποκαλύψουν τις προθέσεις του, προσδίδοντας αξία στην αυτονομία του (Daines et al, 1997).

6. Να πράξουν με γνώμονα το συμφέρον του πελάτη.

Ο Βρετανικός νόμος προστατεύει το δικαίωμα του πελάτη για τήρηση του απορρήτου, σε κάθε περίπτωση, και για αυτο-προσδιορισμό. Συγχρόνως, προστατεύει τη δουλειά και τις αποφάσεις των συμβούλων με την προϋπόθεση ότι είναι ικανοί να τις υποστηρίξουν σθεναρά παρέχοντας αποδείξεις για την ορθότητα τους, σε περίπτωση που κληθούν στο δικαστήριο. Με το να είναι οι Βρετανοί σύμβουλοι ενήμεροι της νομοθεσίας και να κρατούν αποδείξεις για τις πράξεις τους κατά την πρακτική τους, προστατεύονται από νομικές κυρώσεις.

Η Βρετανική Ένωση Συμβούλων και Ψυχοθεραπευτών [British Association for Counsellors and Psychotherapists, (B.A.C.P.)] δεν προμηθεύει τους Βρετανούς συμβούλους με σαφείς οδηγίες ως προς τη στάση τους απέναντι στο απόρρητο σε περίπτωση αυτοκτονίας, αποφεύγοντας ν' αναλάβει την ευθύνη των πράξεων των συμβούλων και αφήνοντας την πρακτική τους στην κρίση τους. Ασφαλώς, θα ήταν ιδιαίτερα βοηθητικό για τους Βρετανούς συμβούλους εάν η B.A.C.P. υιοθετούσε μια πιο ξεκάθαρη θέση σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα, 'καλύπτοντας' τις πράξεις των συμβούλων και μειώνοντας τα διλήμματα και το στρες που αυτές συνεπάγονται.

Προσωπικές αξίες και αντιδράσεις των συμβούλων απέναντι στην απειλή αυτοκτονίας

Οι σύμβουλοι που έρχονται αντιμέτωποι μ' έναν αυτοκτονικό πελάτη συνήθως βιώνουν τεράστια ηθικά και επαγγελματικά διλήμματα που απορρέουν από τις προσωπικές τους αξίες και πεποιθήσεις. Οι Jamison (2001), Dexter and Wash (1995) υποστηρίζουν ότι ο κάθε σύμβουλος οφείλει να γνωρίζει συνειδητά την προσωπική του στάση απέναντι στην αξία της ζωής, την αυτοκτονία και την υποβοηθούμενη αυτοκτονία, και να την κάνει γνωστή στους πελάτες του με σαφήνεια. Οφείλει επίσης να γνωρίζει τις προσωπικές απόψεις και αξίες των πελατών του σχετικά με τη ζωή και το θάνατο, σύμφωνα με τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις και την κουλτούρα τους (Farberow, 1975).

Ο Laing (1967) υποστηρίζει ότι η αυτοκτονία είναι δικαίωμα και επιλογή του καθενός. Επιπλέον, ο Solomon (2001) φαίνεται να εξισώνει το δικαίωμα για αυτο-προσδιορισμό, ακόμα και αν το άτομο επιλέξει να θέσει τέρμα στη ζωή του, με το δικαίωμα για ελευθερία και αυτονομία. Οι απόψεις τους είναι σεβαστές. Ωστόσο παραμένει αποκλειστική ευθύνη των συμβούλων το να πράξουν σύμφωνα με την προσωπική τους κρίση είτε παρεμποδίζοντας την αυτοκτονία του πελάτη είτε δουλεύοντας υποστηρίζοντας την απόφαση του.

Μπροστά στην απειλή της αυτοκτονίας ο σύμβουλος χρειάζεται να προστατέψει τον εαυτό του από τις επιπτώσεις που αυτή επιφέρει. Η ψυχολογική επίδραση θεωρείται ανυπολόγιστη (Glover, 1997). Οι αντιδράσεις των συμβούλων απέναντι στην απειλή της αυτοκτονίας θεωρούνται σημαντική παράμετρος της δράσης που θ' αναλάβουν. Σύμφωνα με τους Reeves and Mintz (2001), οι σύμβουλοι συνήθως βιώνουν συναισθήματα αγωνίας, ανησυχίας, θυμού, αίσθηση προσωπικής ευθύνης και αποτυχίας, αμφιβολίες για την επαγγελματική τους επάρκεια και διλήμματα σχετικά με την αρχή του απορρήτου. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι φορές (Bond, 2000) που έρχονται αντιμέτωποι με τις κατηγορίες των συγγενών του θύματος, οι

οποίοι τους χαρακτηρίζουν ως ανεπαρκείς και αδιάφορους, εξαιτίας του θυμού, του πόνου και της ανάγκης τους ν' αποδώσουν ευθύνες για τον χαμό του αγαπημένου τους.

Η ευθύνη των συμβούλων απέναντι στον πελάτη

Ο σύμβουλος οφείλει ν' αξιολογήσει τον αυτοκτονικό πελάτη προσεκτικά και να μετρήσει τον βαθμό της πρόθεσής του, μη φοβούμενος να ρωτήσει ευθέως. Οι ερωτήσεις του δεν μπορούν να ενθαρρύνουν τον πελάτη ν' αυτοκτονήσει (Boden, 2004, cited in Tricke and Morrisson, 2004). Η αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με το προηγούμενο ψυχιατρικό ιστορικό του πελάτη και της οικογένειάς του, προηγούμενες απόπειρες, ιστορικό κατάθλιψης, ψυχικές διαταραχές, χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών, πρόσφατες σημαντικές αλλαγές ή προβλήματα στη ζωή του πελάτη, αλλά και πηγές από τις οποίες θα μπορούσε ο πελάτης ν' αντλήσει δύναμη. Ο σκοπός της αξιολόγησης είναι να εκτιμήσει το βαθμό σοβαρότητας της πρόθεσης του πελάτη και το βαθμό στον οποίο θεωρείται ικανός ν' αναλάβει την ευθύνη των πράξεων του (Boden, 2004, cited in Tricke and Morrisson, 2004).

Ο σύμβουλος πρέπει επίσης να διερευνήσει το νόημα και τα οφέλη της αυτοκτονίας για τον πελάτη, να τον προκαλέσει να κατανοήσει τον οριστικό χαρακτήρα του θανάτου και να τον προσκαλέσει να σκεφθεί άλλους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να κατακτήσει τα ίδια οφέλη. Σύμφωνα με τους Milner and O' Bryne (2002), η κατηγοριοποίηση του περιεχομένου των αυτοκτονικών ιδεών διευκολύνει σημαντικά τον σύμβουλο να βρει το σημείο αναφοράς της εργασίας του.

Σχετικά με την περίπτωση στην οποία ο πελάτης υποφέρει από μια θανατηφόρα ασθένεια και επιθυμεί να τερματίσει τη ζωή του, διατυπώνεται η άποψη ότι ο σύμβουλος έχει το δικαίωμα να πράξει σύμφωνα με την προσωπική του κρίση και τις αξίες του, σε αντίθεση με την άποψη του Fairbairn (1995) ο οποίος υποστηρίζει ότι η στάση τήρησης του απορρήτου από μέρος του συμβούλου και η μη πρόληψη της αυτοκτονίας του πελάτη είναι μια πράξη φροντίδας του πελάτη.

Ο σύμβουλος εργαζόμενος μ' έναν αυτοκτονικό πελάτη πρέπει να είναι ευαίσθητος, προσεκτικός και σε επαγρύπνηση, αναζητώντας ψυχολογική και επαγγελματική υποστήριξη τόσο για το όφελος του ιδίου όσο και για το καλό του πελάτη του, απευθυνόμενος στον επιβλέποντά του καθώς και στους συναδέλφους του. Τέλος πρέπει να θυμάται ότι δεν έχει θεϊκές ιδιότητες και ότι παρόλο που νοιάζεται πραγματικά για τη ζωή του πελάτη του δεν μπορεί να τον έχει υπό τον έλεγχο του 24 ώρες το 24ωρο (Boden, 2004, cited in Tricke and Morrisson, 2004).

Ο Corey (1996) προτείνει τα ακόλουθα βήματα που θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα σ' έναν σύμβουλο στην προσπάθειά του να παρεμποδίσει την αυτοκτονία του πελάτη του:

1. Ν' απευθυνθεί στον επόπτη του και τους συναδέλφους του ζητώντας συμβουλή και υποστήριξη ή κανονίζοντας την παραπομπή του πελάτη σε κάποιον από αυτούς.
2. Να μην γίνει το 'θύμα' του πελάτη.
3. Να μοιραστεί την ευθύνη του προς το πρόσωπο του πελάτη, τόσο με τον ίδιο τον πελάτη όσο και με τα σημαντικά πρόσωπα στη ζωή του πελάτη.
4. Να πληροφορήσει τον πελάτη ότι σκοπεύει να αναλάβει δράση.
5. Να παρακολουθήσει πρόγραμμα εκπαίδευσης στη συμβουλευτική εργασία με αυτοκτονικούς πελάτες.

Μέτρηση παραγόντων υψηλού κινδύνου

Στα πλαίσια της αξιολόγησης του αυτοκτονικού πελάτη, ο σύμβουλος θα πρέπει να λάβει υπόψη του τους παράγοντες που θεωρούνται υψηλού κινδύνου στη διάπραξη αυτοκτονίας και οι οποίοι είναι οι εξής:

1. Προηγούμενες απόπειρες αυτοκτονίας (Solomon, 2001).
2. Ενδείξεις ύπαρξης λεπτομερούς σχεδίου αυτοκτονίας (Solomon, 2001).
3. Διαθεσιμότητα μέσων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην πραγματοποίηση αυτοκτονίας (Solomon, 2001).
4. Σοβαρές ψυχικές διαταραχές. Η αυτοκτονία στη σχιζοφρένεια σχετίζεται συνήθως με ακουστικές ψευδαισθήσεις (O' Connor and Sheehy, 2000).
5. Κατάθλιψη. Οι Dexter and Wash (1995) υποστηρίζουν ότι η αυτοκτονία είναι μια σκέψη και πράξη που παρατηρούνται πιο συχνά στ' άτομα που πάσχουν από κατάθλιψη.
6. Υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και χρήση ναρκωτικών (McCoulloch and Philip, 1972).
7. Σημαντικές αλλαγές στη ζωή του ατόμου (Solomon, 2001).
8. Θάνατος γονιού (O' Connor and Sheehy, 2000).
9. Πένθος, ιδιαίτερα εάν το παραμένον στη ζωή άτομο είναι ηλικιωμένο (McCoulloch and Philip, 1972).
10. Κακοποίηση (O' Connor and Sheehy, 2000).
11. Διάπραξη αυτοκτονίας από άλλο μέλος της οικογένειας (Solomon, 2001).
12. Έλλειψη ελπίδας και αίσθημα απόγνωσης (Solomon, 2001, Fairbairn, 1995, Hawton and Catalan, 1987).
13. Νεαρή ηλικία (Solomon, 2001).
14. Φύλο: άνδρες (McCoulloch and Philip, 1972).
15. Οικογενειακή κατάσταση: αδέσμευτοι, χήροι-χήρες, και διαζευγμένοι (McCoulloch and Philip, 1972).
16. Προσωπικά και συναισθηματικά προβλήματα (Hawton and Catalan, 1987).

Σχέση θρησκείας και πολιτισμού με την αυτοκτονία

Προσεγγίζοντας το θέμα της αυτοκτονίας μέσω της θρησκείας και του πολιτισμού, διατυπώνεται η άποψη ότι θα ήταν ευκολότερο να προβλέψει κανείς τη στάση των συμβούλων απέναντι στην τήρηση του απορρήτου και την πρόληψη της αυτοκτονίας, λόγω της ισχυρής επίδρασής τους στις αξίες και πεποιθήσεις των ανθρώπων

Η επίσημη θρησκεία της Μεγάλης Βρετανίας είναι ο Αγγλικανισμός. Η Αγγλικανική Εκκλησία θεωρείται η 'μητέρα εκκλησία' των Προτεσταντικών εκκλησιών. Οι Βρετανοί είναι κυρίως Προτεστάντες. Η επίσημη άποψη της Αγγλικανικής Εκκλησίας απέναντι στην αυτοκτονία είναι: "Η αυτοκτονία δεν είναι τόσο μια πράξη απόρριψης, όσο μια έκφραση μη ικανοποίησης με το συγκεκριμένο τρόπο που το άτομο ζει τη ζωή του, και σε πολλές περιπτώσεις πρόκειται για 'κραυγή βοήθειας'" (<http://www.cofe.anglican.org/view/medical.html>). Αν και οι Προτεστάντες πιστεύουν στην 'Τελευταία Κρίση', η έννοια της κόλασης δεν είναι τόσο σημαντική στο δόγμα τους (Halbwachs, 1978). Επιπλέον ο Προτεσταντισμός είναι μια θρησκεία

ατομικού χαρακτήρα και συνεπώς οι προσκείμενοι σε αυτόν θεωρούνται λιγότερο προστατευμένοι μπροστά στο ενδεχόμενο της αυτοκτονίας (Ο' Connor and Sheehy, 2000).

Επιπλέον παρατηρείται ότι οι κοινωνικοί και συναισθηματικοί δεσμοί μεταξύ των μελών των κοινοτήτων στη Βρετανία είναι χαλαροί δημιουργώντας συναισθήματα αδιαφορίας, απομόνωσης και τρωτότητας απέναντι στην απόγνωση που συνήθως προηγείται της αυτοκτονίας.

Τα παραπάνω στοιχεία υποδεικνύουν ότι τόσο η θρησκεία όσο και η κουλτούρα των Βρετάνων ασκούν ελάχιστη προστατευτική επίδραση στη συμπεριφορά τους απέναντι στην αξία της ζωής και την αυτόβουλη αφαίρεσή της.

Συμπεράσματα

Οι απόψεις σχετικά με την τήρηση του απορρήτου, την πρόληψη της αυτοκτονίας και το δικαίωμα του αυτο-προσδιορισμού διχάζονται. Αν και η τήρηση του απορρήτου είναι σημαντική στη συμβουλευτική σχέση, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες επιβάλλεται να παραβιαστεί και είναι ευθύνη των συμβούλων να πληροφορήσουν τους πελάτες τους, εκ των προτέρων, για τα όρια του απορρήτου.

Επιπλέον θα ήταν ιδιαίτερα βοηθητικό εάν η Β.Α.Κ.Π. προμήθευε τους συμβούλους με σαφείς οδηγίες για το πώς να χειρίζονται τα θέματα του απορρήτου και της πρόληψης της αυτοκτονίας. Η έως τώρα στάση της συνεπάγεται την αποκλειστική ευθύνη των συμβούλων για το εάν θα πράξουν με τρόπο τέτοιο ώστε να σώσουν τη ζωή του πελάτη τους ή όχι, μια απόφαση την οποία λαμβάνουν με γνώμονα την προσωπική τους κρίση και η οποία συνοδεύεται από τεράστιες ψυχολογικές και επαγγελματικές συνέπειες.

Επιπρόσθετα είναι απαραίτητο οι σύμβουλοι να γνωρίζουν τις νομικές κυρώσεις των πράξεών τους. Στη Βρετανία ο νόμος καλύπτει τον σύμβουλο, ανεξάρτητα από τη δράση του, εάν μπορεί να υποστηρίξει σθεναρά την ορθότητά της.

Επίσης οι σύμβουλοι πρέπει να έχουν συνειδητή επίγνωση των αξιών τους και των θρησκευτικών τους αρχών, καθώς και των κοινωνικών επιδράσεων που δέχονται, μιας και αυτές επηρεάζουν τη δράση τους άμεσα ή έμμεσα.

Προτείνεται ότι, δουλεύοντας με έναν αυτοκτονικό πελάτη, οι σύμβουλοι οφείλουν ν' αξιολογήσουν προσεκτικά το βαθμό σοβαρότητας της πρόθεσης του πελάτη ν' αυτοκτονήσει, το βαθμό της ευθύνης που μπορεί ν' αναλάβει για την πράξη του, καθώς και το νόημα της αυτοκτονίας γι' αυτόν, και να εκτιμήσουν αν υπάρχει λόγος ν' αποκαλύψουν τις προθέσεις του πελάτη ή αν πρόκειται για περίπτωση στην οποία ο πελάτης απειλεί ν' αυτοκτονήσει στοχεύοντας στο να χειριστεί συμπεριφορές τρίτων. Επιπλέον προτείνεται οι σύμβουλοι να ζητήσουν τη συμβουλή και συναισθηματική υποστήριξη από τον επιβλέποντα και τους συναδέλφους τους μοιραζόμενοι το βάρος της ευθύνης τους.

Συμπεραίνεται ότι δουλεύοντας με αυτοκτονικούς πελάτες συνεπάγεται τεράστια ευθύνη και στρες. Η τελική απόφαση ως προς την τήρηση του απορρήτου και την πρόληψη της αυτοκτονίας είναι των συμβούλων και γι' αυτό είναι απαραίτητο να έχουν πρόσβαση σε όλες τις πιθανές πηγές καθοδήγησης και υποστήριξης.

Βιβλιογραφία

- Bond T., (2000): Second edition, *Standards and Ethics for Counselling in Action*, Sage Publications, London.
- Cordess C., (Ed), (2001): *Confidentiality and Mental Health*, Jessica Kingsley Publishers Ltd, London.
- Corey G., (1996): Fifth edition, *Theory and Practice of Counselling and Psychotherapy*, Brooks/ Cole Publishing Company. I.T.P. International Thomson Publishing Company, Pasific Grove.
- Daines B., et al., (1997): *Medical and Psychiatric Issues for Counsellors*, Sage Publications, London.
- Dexter G., Wash M., (1995): Second edition, *Psychiatric Nursing Skills. A patient-centred approach*, Chapman and Hall, London.
- Fairbairn G. J., (1995): *Contemplating Suicide. The language and ethics of self harm*, Routledge, London.
- Farberow N., (1975): *Suicide in Different Cultures*, University Park Press, Baltimore.
- Feltham C., Dryden W., (1993): *Dictionary of Counselling*, Whurr Publishers, London.
- Francis R., (1999): *Ethics for Psychologists: a handbook*, BPS Books, Leicester.
- Glover J., (1977): *Causing Death and Saving Lives*, Penguin Books, London.
- Halbwachs M., (1978): Translated by Goldblatt H., *The Causes of Suicide*, Routledge and Kegan Paul, London.
- Hawton K., Catalan J., (1987): Second edition, *Attempted Suicide. A practical guide to its nature and management*, Oxford University Press, Oxford.
- <http://www.cofe.anglican.org/view/medical.html>
- Jamison K. R., (2001): *Night Falls Fast. Understanding Suicide*, Picador, London.
- Jenkins P., (2002): 'Whatever you say is confidential, but...', *CPJ Counselling and Psychotherapy Journal*, 13, 10-13.
- Laing R. D., (1967): *The Politics of Experience and the Bird of Paradise*, Penguin Books, Harmondsworth.
- McCulloch W., Philip A., (1972): *Suicidal Behaviour*, Pergamon Press, New York.
- Milner J., O'Byrne P., (2002): *Brief Counselling. Narratives and Solutions*, Palgrave, New York.
- O'Connor R., Sheehy N., (2000): *Understanding Suicidal Behaviour*, BPS Books, Leicester.
- Reeves A., Mintz R., (2001): 'Counsellor's experiences of working with suicidal clients: an exploratory study,' *Counselling and Psychotherapy Research*, 1, 172-176.
- Shneidman E., Farberow N., (Eds), (1957): *Clues to Suicide*, McGraw-Hill Book Company, Inc, New York.
- Sills C., (Ed), (1997): *Contracts in Counselling*, Sage Publications, London.
- Solomon A., (2001): *The Noonday Demon. An anatomy of depression*, Vintage, London.
- Tricke R., Morrisson J., (Eds), (2004): *Handbook of Professional Practice and Ethical Considerations for Psychologists, Therapists and Counsellors*, Bruner-Routledge, London.
- Wertheimer A., (1991): *A Special Scar. The Experience of People bereaved by Suicide*, Routledge, London.